

مقاله کوتاه علمی

اولین گزارش سوسک بذرخوار (*Perapion hydrolapathi* (Col.: Apionidae) برای فون ایرانسیداصغر آل‌حسین^{۱*} و سیدابراهیم صادقی^۲

۱- مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس، شیراز ۲- مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، تهران.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: asghar1348@yahoo.com

First record of the seed beetle *Perapion hydrolapathi* (Col.: Apionidae) from Iran.S. A. Alehosein^{1&*} and S. A. Sadeghi²

1. Fars Research Center for Agriculture and Natural Resources, Shiraz, Iran, 2. Research Institute of Forest and Rangelands of Iran, Tehran, Iran.

*Corresponding author, E-mail: asghar1348@yahoo.com

Abstract

The Family Apionidae economically important beetles, which feed on the seed of various rangeland plants. This report is part of survey conducted during 2009-2012 to identify the seed-eating pests of *Astragalus* sp. Rangeland plants in the Fars province of Iran. The Apionid species *prapion hydrolapathi* Marsham, 1802 was collected on plant, *Astragalus camptoceras* (Bunge.), and is first recorded from Iran.

از پیش‌گرده، و محل قرار گرفتن شاخک به سمت انتها باریک می‌شود (Marek et al., 2012).

این حشرات توسط نویسنده اول تنها از بذور گیاه *A. camptoceras* جمع‌آوری گردید و تاکنون از ایران گزارش نشده است. *P. hydrolapathi* در سایر نقاط دنیا میزبان‌های متفاوتی دارد و در کشورهای اروپایی با آب و هوای مدیترانه‌ای از علف هرز جنس *Rumex* spp. یا ترشک به‌عنوان میزبان اصلی این حشره یاد شده است (Scott, 1985).

میزان خسارت این آفت به بذورهای گیاه *A. camptoceras* طی سه سال متوالی به ۷۷٪ رسید. این گیاه یک‌ساله، ساقه‌دار، به ارتفاع ۱۰ تا ۴۵ سانتی‌متر، ایستاده، یا خوابیده بر سطح خاک، در قاعده منشعب، پوشیده از کرک‌های سفید، متعلق به منطقه ایرانی تورانی و خلیجی عمانی است. پراکنش جغرافیایی این گیاه شامل کشورهای ترکیه، ایران، قفقاز و آسیای مرکزی و پراکندگی داخلی آن شامل استان‌های گلستان، آذربایجان، کردستان، کرمانشاه، همدان، لرستان، بختیاری، فارس، خوزستان و خراسان می‌باشد (Masoumi, 2001).

این حشره یکی از مهم‌ترین آفات بذرخوار گیاهان مرتعی به‌خصوص گیاهان تیره‌ی Polygonaceae است (Scott, 1985). در این تحقیق نیز این حشره از روی یکی از گیاهان تیره Papilionaceae جمع‌آوری گردید. سوسک‌های خانواده Apionidae دارای پیش‌ران‌های کشیده و بلندی هستند که در قسمت انتهایی آن، ران‌ها متصل شده‌اند به‌طوری‌که با قاعده پاها (coxa) فاصله زیادی دارند. این حشرات جزء سوسک‌های کوچکی هستند، کم‌رنگ و یا معمولاً مشکی که با اندازه ۴/۵ میلی‌متر یا کمتر دیده می‌شوند. تاکنون بیش از ۱۵۰ گونه از جنس *Apion* از روی گیاهان لگوم جمع‌آوری و شناسایی شده است (Borror et al., 1989).

در گونه *Perapion hydrolapathi* (Marsham, 1802) سطح شکمی دارای ۱-۲ خال ظریف نقطه مانند است که چندین برابر کوچک‌تر از تقاطع روی صفحه پشتی است. سطح پشتی در این سوسک‌ها ۱/۲ تا ۱/۴ برابر پهن‌تر از سراسر چشم می‌باشد. خرطوم کوتاه و راست، در نرها کاهش تدریجی سر از پایه به سمت قسمت انتهایی با کمتر از ۲/۵ برابر طولانی‌تر از عرض پایه آن، در ماده‌ها کوتاه‌تر

رویشگاه طبیعی گیاهان جنس گون از طریق بذرکاری، بذرپاشی و کپه‌کاری باشد، داشتن بذرهای سالم برای عملیاتی کردن احیاء مراتع امری ضروری محسوب می‌شود. حصول اطمینان از سلامت بذرها، برای تجدید حیات و حفظ پوشش گیاهی مراتع، امری اجتناب ناپذیر است به‌همین دلیل آفات موجود در این عرصه‌ها نیز دارای رتبه و اهمیت ویژه‌ای می‌باشند بنابراین حفظ گیاهان جنس گون در مراتع دارای اهمیتی ویژه‌ای است که به‌منظور بقا و گسترش آن در عرصه‌ها می‌بایست این گیاهان را از گزند آفات بذرخوار نظیر گونه *P. hydrolapathi* حفظ نمود.

گونه *P. hydrolapathi* در شمال استان فارس و منطقه‌ی حفاظت شده چشمه ابوالمهدی پراکنش دارد. این گونه در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۱۲ از منطقه یاد شده جمع‌آوری گردید و هم‌اکنون در موزه حشره‌شناسی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس نگهداری می‌شود. این منطقه که تحت حمایت و حفاظت اداره کل منابع طبیعی استان فارس می‌باشد، به‌منظور بررسی برخی گونه‌های بومی و درختان جنگلی احداث گردیده است. از آنجاکه گیاه *A. comptoceras* علاوه بر حفظ منابع آب و خاک گیاه باارزشی است، از نظر علوفه و تغذیه دام نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. چنانچه احیاء و توسعه مراتعی که

منابع

- Borror, D. Triplehorn, Ch. & Johnson, N.** (1989). *An introduction to the Study of insect*. Saunders Edition 6, 875 pp.
- Marek, W. Attila, P. & Schön, Karel.** (2012). *Perapion connexum* (Schilsky, 1902) (Coleoptera, Apionidae) in Central Europe, a case of plant expansion chase. *Zookeys* 174, 49-61.
- Masoumi, A. A.** (2001) *Flora of Iran*. No, 43. (papilionaceae), Genius, *Astragalus*, I, 381. Research Institute of Forests and Rangelands. 1th ed. Pp. 333.
- Scott, J. K.** (1985). Candidate insects for Biological Controller weeds, Proc. VI, international symposium. Vancouver, Canada. 19-25 Agust, p. 35-829.